

Nr 42.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1941 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av mark från vissa kronoegendomar m. m.

(2:a avd.)

I en till riksdagen den 28 februari 1941 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 151, har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1—16.

Beträffande utredningen i dessa ärenden får utskottet hänvisa till propositionen.

Utskottet.

Från de under domänstyrelsens förvaltning stående i domänfonden ingående jordbruksegendomarna försålles enligt domänstyrelsens årsberättelser under åren 1931—1940 för jordbruks- och bostadsändamål 2,417 lotter, därav 566 med en areal av över 10 hektar. Samtliga lotters areal utgjorde 41,679.86 hektar, därav i inrösningsjord 21,191.46 hektar och i avrösningsjord 20,488.40 hektar. Lotternas sammanlagda försäljningsvärde utgjorde 23,155,197 kronor.

Den under domänstyrelsens förvaltning stående markinköpsfonden, som utgöres av medel som inflyta vid försäljning av under domänstyrelsens förvaltning stående egendomar, ökades enligt uppgift från domänstyrelsen under samma tid från 17,243,328 kronor år 1931 till 32,355,231 kronor år 1940. Av sistnämnda belopp hade vid 1940 års slut inbetalats 17,370,098 kronor, medan återstoden 14,985,133 kronor utgjorde utestående fordringar. Från markinköpsfonden disponerades under åren 1931—1940 sammanlagt 18,347,430 kronor för inköp av tillhoppa 113,858.60 hektar jord, varav 5,959.15 hektar inägor, 85,151.19 hektar skogsmark och 22,748.26 hektar impediment.

Antalet jordbruksegendomar under domänstyrelsens förvaltning utgör enligt uppgift från domänstyrelsen för närvarande cirka 1,300. Vid 1940 års början hade egendomarna en areal av 53,937 hektar tomt och åker, 9,807 hektar ängs- och betesmark samt 6,417 hektar annan mark. Inägornas taxeringsvärde utgör 68,306,800 kronor.

Avkastningen av jordbruksegendomarna utgjorde enligt förenämnda årsberättelser i procent å egendomarnas taxeringsvärden för åren 1912—1920 1.93, åren 1921—1930 1.38 och åren 1931—1939 1.44. År 1939 visade driftresultatet för egendomarna en förlust å 181,084 kronor, huvudsakligen beroende på utgifter å byggnadskontot med 2,022,447 kronor.

Det är utskottet bekant att inom domänstyrelsen för närvarande pågår en utredning rörande principerna för framtida försäljningar av kronoegendomar. I en cirkulärskrivelse till domänintendenterna har domänstyrelsen anfört, att med hänsyn till den byggnadsstandard som numera betraktades som eftersträvansvärd i avseende å egendomarna en omfattande byggnadsverksamhet å desamma kunde förutses. En nedskärning av driftskostnaderna för egendomarna borde i första hand kunna åvägabringas genom att byggnadsarbetena inriktades på sådana egendomar, vilka icke borde av kronan avyttras. Enligt domänstyrelsens uppfattning borde av kronan behållas följande fastigheter, nämligen:

1) Fastigheter som kunde förväntas bli erforderliga för *allmänt statligt ändamål* (anstalter och skyddshem av olika slag, fångvårds- och skoländamål, försöksverksamhet på jordbrukets område, flygfält, militära anläggningar m. m. dylikt).

2) Egendomar som på grund av *befintlig skogstillgång* ej borde avyttras.

3) Jordområden beträffande vilka *värdestegring* i en framtid kunde förväntas (blivande tomtmark o. d.).

4) Fastigheter som kunde förväntas bli erforderliga för *allmänt lokalt behov* (utvidgning av område för städer, kommuner och andra samhällsbildningar).

5) Egendomar vilkas bibehållande påkallades av *andra skäl* än under 1)–4) angivits, exempelvis egendomar med stora historiska och kulturella minnesmärken, vilka vore av den betydelse att de borde bevaras för framtiden, egendomar, som lämpade sig för fritidsreservat o. s. v.

6) Egendomar som vore av beskaffenhet att böra överlämnas till egnahemsstyrelsen för att utnyttjas för *arrendeegnahemsändamål*.

Enligt vad utskottet inhämtat är det domänstyrelsens avsikt att, sedan berörda utredning avslutats, underställa frågan statsmakternas prövning.

Principfrågor i samband med försäljning av kronans jordbruksegendomar ha vidare under de senaste åren inom riksdagen interpellationsvis behandlats vid åtskilliga tillfällen. Vid remitterandet till utskottet av förevarande proposition berördes jämväl av herr förste vice talmannen i andra kammaren vissa dylika spörsmål.

I detta sammanhang vill utskottet även erinra om att 1936 års egnahemsutredning i sitt den 20 oktober 1938 avgivna betänkande angående den statliga egnahemsverksamheten (statens off. utr. 1938: 34) framfört vissa synpunkter rörande förfarandet vid försäljningar av kronoegendomar — avseende bland annat ett mera ändamålsenligt utnyttjande av kronoegendomarna för egnahemsändamål ävensom ändrad ordning för försäljningsärendenas handläggning — men att utredningsmännen icke ansett sig böra utarbeta förslag i ämnet, innan förslaget rörande egnahemsverksamhetens organisation slutprövats.

Utskottet har ansett sig på förestående sätt böra bringa i åtanke vad som sålunda förekommit i avseende å försäljningar av kronans jordbruksegendomar samt principerna för framtida dylika försäljningar. Såsom av det före-

gående framgår har domänstyrelsen för avsikt att, sedan den inom styrelsen pågående utredningen i sistnämnda fråga slutförts, underställa ärendet statsmakternas prövning. Med hänsyn härtill anser sig utskottet på nuvarande ståndpunkt icke böra göra något eget uttalande i ämnet. Nyssberörda av 1936 års egnahemsutredning anförda synpunkter synas lämpligen kunna upptagas till prövning i samband med omförmälda utredning.

Utskottet övergår härafter till behandling av de särskilda punkterna i förevarande proposition.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkt 1:o hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

1) att lägenheten Prästgården 1⁷ i Tierps socken av Uppsala län må försäljas till Uppsala läns norra vägdistrikt mot en köpeskilling av 9,500 kronor under villkor i övrigt, att lägenheten tillträdades den 1 juli 1941, då köpeskillingen kontant erlægges till länsstyrelsen i länet, som har att utfärda köpebrev å lägenheten, att lägenheten överlåtes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig, att i köpet ingå endast kronan tillhöriga, å lägenheten befintliga byggnader och anläggningar, att köparen svarar för alla på lägenheten efter tillträdesdagen belöpande onera och utskylder, att ägaren av lägenheten skall utan stamfastighetens betungande hålla laggillt stängsel i gränsen mot stamfastigheten, samt att köparen skall ensam vidkännas kostnaderna för lagfart å fånget och andra med köpet förenade utgifter.

2) Kungl. Maj:ts förslag under punkt 2:o innebär bemyndigande för Kungl. Maj:t att försälja kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Skärplinge 6¹ i Österlövsta socken av Uppsala län.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 3:o och 4:o hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

3) att kronoegendomen 1 mantal Gustad nr 4 Pilgård i Vikingstads socken av Östergötlands län jämte därifrån avstyckade fastigheterna Gustad Pilgård 4² och Gustad Pilgård 4³, vilka sistnämnda båda fastigheter närmare angivits å två av distriktslantmätaren T. Holm år 1940 upprättade avstyckningskartor samt därå betecknats med respektive litt. A och

B, skola försäljas i fyra salulotter jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m., nämligen

dels *salulotten litt. A (Gustad Pilgård 4²)* om 0.5812 hektar mot ett saluvärde av 925 kronor, därav 35 kronor utgöra å lotten belöpande avstyckningskostnader, samt *salulotten litt. B (Gustad Pilgård 4³)* om 2.1632 hektar mot ett saluvärde av 1.701 kronor 18 öre, därav 81 kronor 18 öre utgöra å lotten belöpande avstyckningskostnader, och med hembuds rätt enligt 10 § i förenämnda förordning, beträffande Gustad Pilgård 4² för Judith Karlsson samt beträffande Gustad Pilgård 4³ för Ernst Albin Johnsson,

dels *salulotten litt. C* om cirka 1.2454 hektar, vilken lott närmare angivits å en av distriktslantmätaren Holm år 1940 upprättad karta, mot ett saluvärde av 1,500 kronor och med hembuds rätt enligt 11 § i förordningen för ägarna till angränsande fastigheten Klovsten, Karl Erik Oscarsson och Olof Ferdinand Oscarsson, för sammanläggning med sistnämnda fastighet,

dels ock egendomen i övrigt (*huvudgårdslotten*) om cirka 44.3232 hektar mot ett saluvärde av 51,200 kronor och med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för egendomens arrendator, Oskar Svensson;

skolande för försäljningarna i övrigt gälla följande villkor, nämligen *att* lotterna försäljas i befintligt skick med tillträdes rätt för köpare räknat från den 14 mars 1941, *att* endast kronan tillhöriga å lotterna befintliga byggnader och anläggningar ingå i försäljningarna, *att* genom försäljningen av huvudgårdslotten samtliga på det om egendomen upprättade arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan kronan och arrendatorn, med undantag av eventuella anspråk å oguldna arrendeavgifter och skatter, skola anses vara reglerade, *samt att* innehavare av elektriska ledningar, som med vederbörligt tillstånd framdragits över egendomen, äger rätt att bibehålla desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

4) *att* kronoegendomen 1 mantal Åsby Östra Norrgård 5¹ med Åsby 6¹ i Kumla socken av Östergötlands län må med ett saluvärde av 49,000 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Carl Andersson samt under villkor i övrigt, *att* egendomen försäljes i befintligt skick

med tillträdesrätt för köparen räknat från den 14 mars 1941, då det om egendomen upprättade arrendekontraktet skall upphöra att gälla, att i försäljningen endast ingå kronan tillhöriga hus och anläggningar, att, därest Andersson förvärvar egendomen, samtliga rättsanspråk mellan honom och kronan, dock med undantag av eventuellt oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och med försäljningen anses reglerade samt att köparen såsom ägare av försålda egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömfallsfastigheten Ekenäs 2² i Vinnerstads socken rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla över egendomen framdragna elektriska ledningar, dels borttaga för ledningarnas säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, dels ock för vattenfallsstyrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till den försålda egendomen för ledningarnas tillsyn och underhåll samt reparation av desamma, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen; skolande i sistnämnda hänseende dessutom gälla, att de träd och buskar, som fällas för ledningarnas bibehållande, skola tillhöra egendomens ägare och tillvaratagas av honom, att till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i den försålda egendomen samt att, innan sådan inteckning meddelats, egendomens ägare skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om beståndet av rättigheterna och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahande förbehåll.

5)–7) Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 5:o—7:o innebär bemyndigande för Kungl. Maj:t under punkt 5:o att, sedan kronoegendomen 1 1/2 mantal Hjortshög 4¹ och 7¹ i Kropps socken av Malmöhus län blivit i vederbörlig ordning uppdelad i tre lotter nämligen huvudgårdslotten, ett utskifte och en lott om cirka 17.0000 hektar, försälja huvudgårdslotten och utskiftet, under punkt 6:o att försälja kronoegendomen 1/2 mantal Stora Råby nr 19 i Stora Råby socken av samma län samt under punkt 7:o att försälja tre närmare angivna lotter från kronoegendomen 1 mantal Äspinge nr 2, 12 och 17 i Äspinge socken av samma län.

Beträffande dessa framställningar kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen

anmäla.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 8:o—12:o hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

8) att den från kronoegendomen 5 mantal Läckö eller Sika-jocke 1¹—5¹ i Otterstads socken av Skaraborgs län avstyckade lotten Djurgården 1¹ om 74.490 hektar må med ett saluvärde av 35,670 kronor, varav 665 kronor 24 öre utgöra förskotterade gränsbestämnings- och avstyckningskostnader, försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och, därest arrendatorn K. J. Voglers stärbhusdelägare förklara sig avstå från sin hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen till förmån för Torsten Vogler och Olle Vogler, med dylik rätt för de senare samt under villkor i övrigt, att lotten försäljes i befintligt skick utan rätt för köparen till någon gottgörelse med anledning av Vänerens reglering, att lotten må tillträdas av köpare räknat från den 14 mars 1941, att i försäljningen endast ingå kronan tillhöriga hus och anläggningar, att, därest Torsten Vogler och Olle Vogler komma att förvärva lotten samt övriga stärbhusdelägare förklara sig icke ha något att erinra däremot, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk, dock med undantag av eventuellt oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom försäljningen anses reglerade, att, därest annan kommer att förvärva lotten och kronan nödgas utgiva ersättning till arrendatorerna för av dem å lotten utförda anläggningar, täckdikning eller verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, lottens köpare skall vara skyldig gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende utgivit samt att telegrafverket såsom innehavare av över lotten framdragna telefonledning förbehålles rätt att bibehålla desamma utan rätt för köpare till ersättning för lotten därigenom tillfogad skada och intrång;

9) att kronoegendomen 1 mantal Sjögerstad Frostagården 1¹ i Sjögerstads socken av Skaraborgs län må med ett saluvärde av 40,500 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Claes Hellström samt under villkor i övrigt, att egendomen försäljes i det skick, vari den i enlighet med gällande arrendekontrakt skall av arrendatorn avlämnas, med tillträdes rätt för köpare räknat från den 14 mars 1941, då arrendekontraktet skall upphöra att gälla, att i försäljningen endast ingå kronan tillhöriga hus och anläggningar, att, där-

est Hellström förvärvar egendomen, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan, dock med undantag av eventuellt oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och med försäljningen anses vara reglerade, *att* förbehåll göres om rätt för A. G. Hagman och, därest han vid sin död efterlämnar hustru, jämväl för henne att under livstiden innehava en i Källallmanningen belägen lägenhet mot erläggande till köparen av en årlig avgäld av 3 kronor, *att* köparen såsom ägare av den försålda egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och kronan såsom ägare av strömfallsfastigheten stadsägan nr 630 + 645 + 646 + 647 + 691 + 695 + 696 + 697 + 698 + 699 + 1171 + 1172 i Trollhättan rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla över egendomen framdragna elektriska ledningar, dels borttaga för ledningarna hinderliga och för deras säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, dels ock för vattenfallsstyrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till egendomen för ledningarnas tillsyn och underhåll samt reparation, därvid möjligen uppkommande skada skall ersättas av vattenfallsstyrelsen; skolande i sistnämnda hänseende vidare gälla, att de träd och buskar, som fällas för ledningarnas bibehållande, skola tillhöra egendomens ägare och tillvaratagas av denne, att till säkerhet för nämnda rättigheter inteckning må meddelas i försålda egendomen och att, innan sådan inteckning meddelats, ägaren av den försålda egendomen skall vara skyldig att vid överlåtelse av egendomen eller del därav göra förbehåll om beståndet av rättigheterna och förbinda ny ägare att vid överlåtelse göra enahanda förbehåll, *samt att* innehavare av övriga med vederbörligt tillstånd över egendomen framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att bibehålla ledningarna och nyttja desamma utan rätt för köparen till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation och tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

10) att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Slöta Mossagården 12¹ i Slöta socken av Skaraborgs län må mot ett saluvärde av 38,300 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. och med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Fritz Gustafson eller, därest han överlåter arrenderätten till egendomen till sina söner, Gunnar Gustafsson och Anton Gustafsson, med hembuds rätt för dessa, under villkor i övrigt, *att* egendomen försäljes i befintligt skick

med tillträdesrätt för köpare räknat från den 14 mars 1941, att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att, därest Fritz Gustafson eller hans söner i enlighet med vad förut angivits komma att förvärva egendomen, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan arrendatorn och kronan, med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter, skola i och genom försäljningen anses vara reglerade, att, därest egendomen kommer att förvärfvas av annan samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen utförd elektrisk anläggning, täckdikning eller verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, egendomens köpare skall vara skyldig gottgöra kronan, vad kronan i sådant hänseende utgivit, samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att bibehålla och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

11) att av kronoegendomen 1 mantal Gate 1¹ i Arvika socken av Värmlands län ett område om cirka 36.83 hektar, som å en av distriktslantmätaren I. Holmquist år 1939 upprättad karta utmärkts med gränslinjerna B—C—D—E—F—G—H—B, må försäljas till Värmlands läns landsting mot en köpeskillning av 37,500 kronor och under villkor i övrigt, att området försäljes i befintligt skick, att förbehåll göres för de jämkningar i områdets gränser och areal som vid avstyckningsförrättning befinnas erforderliga, att området må tillträdas av köparen vid köpekontraktets utfärdande och att i samband därmed den Värmlands läns landsting jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 16 juli 1909 medgivna nyttjanderätten till cirka 26.73 hektar av kronoegendomen skall anses vara upphävd, att inga enskilda tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen, att inom saluområdet befintlig utstämplad skog icke medföljer vid områdets försäljning, att kronan förbehålles rätt att intill den 1 juli 1942 från området bortforsla såväl förenämnda skog som inom området varande, redan upphuggna skogsprodukter, att köpeskillningen för området erlägges kontant vid köpekontraktets utfärdande, att ett med Arvika stad den 12 februari och 4 mars 1940 upprättat, till den 14 mars 1945 gällande avtal rörande nyttjanderätt till cirka 2.67 hektar av saluområdet skall respekteras av köparen, att landstinget skall vara skyldigt att av Arvika stad för

1,000 kronor inlösa den inom ägofigur 6 å förenämnda karta befintliga stugubyggnaden, *att* Arvika stad såsom ägare av den området angränsande fastigheten Gate 1² förbehålles rätt till fri vattenhämtning från en inom nyssnämnda ägofigur belägen brunn, *att* Arvika stad, som innehar över området med vederbörligt tillstånd framdragen vattenledning, förbehålles rätt att bibehålla ledningen utan rätt för områdets köpare till annan ersättning än av staden för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningen, *att* innehavare av över området med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarstående och nyttja desamma utan rätt för områdets köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur, *samt att* i övrigt bestämmelserna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse;

12) *att* kronoegendomen 1 mantal Rånnesta 3¹ i Kils socken av Örebro län må jämlikt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. försäljas i följande lotter, nämligen

dels ett å en av distriktslantmätaren C. Rosén år 1940 upprättad karta med litt. C betecknat område om 8 hektar med ett saluvärde av 4,300 kronor och med hembuds rätt jämlikt 11 § i förordningen för Axel Gill i och för sammanläggning med lägenheten Rånnesta 3³,

dels ock egendomen i övrigt eller huvudgårdslotten med ett saluvärde av 78,500 kronor och med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn Karl Edvin Karlsson;

skolande vid försäljningarna i övrigt gälla *b e t r ä f f a n d e* *h u v u d g å r d s l o t t e n*, *att* endast kronan tillhöriga hus och anläggningar å lotten ingå i försäljningen, *att*, därest arrendatorn Karlsson kommer att förvärva lotten, samtliga på arrendekontraktet grundade rättsanspråk mellan honom och kronan, med undantag av eventuellt oguldna arrendeavgälder och skatter, skola anses vara reglerade i och genom försäljningen *samt att*, därest lotten kommer att förvärfvas av annan än Karlsson samt kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen utförda anläggningar samt för verkställd dränering, höstplöjning, trädesberedning och sådd, lottens köpare skall vara pliktig gottgöra kronan vad kronan i sådant hänseende utgivit, ävensom *b e t r ä f f a n d e* såväl *h u v u d g å r d s l o t t e n* som området litt. C, *att* de-

samma försäljas i befintligt skick med tillträdesrätt för köpare, räknat från den 14 mars 1941, att å egendomen befintlig utstämplad skog icke skall ingå i försäljningen, att kronan förbehålles rätt att intill den 1 juni 1943 från egendomen bortforsla såväl förenämnda skog som å egendomen varande, redan upphuggna skogsprodukter samt att innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att bibehålla ledningarna och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur.

13) Kungl. Maj:ts förslag under punkt 13:o innebär bemyndigande för Kungl. Maj:t att försälja egendomen Bernshammar under kronoparken Grönbo i Västmanlands län, omfattande ett närmare angivet område av fastigheten Valbricka 2¹ i Bro och Malma socken, fastigheten Bernshammar 1¹ i Heds socken med undantag av vissa områden samt hela fastigheterna Bråten 1⁷, Bråten 1¹⁸ och Nyhammar 1⁵ i Heds socken.

Beträffande denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande, vilket utskottet härigenom velat för riksdagen anmäla.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag under punkterna 14:o—16:o hemställer utskottet,

att riksdagen må medgiva,

14) att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Långtibble nr 3 i Frösthults socken av Västmanlands län må mot ett saluvärde av 34,400 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt jämlikt 9 § i förordningen för arrendatorn av egendomen, Samuel Larsson, samt under villkor i övrigt,

att egendomen försäljes med tillträdesrätt för köparen den 14 mars 1942,

att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig,

att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen,

att, därest Larsson kommer att förvärva egendomen, samtliga mellan honom och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt om egendomen grundade rättsanspråk med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendeavgälder och skatter i och genom köpet skola vara reglerade,

att en dotter till en avliden torpare å egendomen vid namn Augusta Rask, som äger och bebor ett å egendomen befint-

ligt boningshus med uthus, förbehålles rätt att, så länge hon lever, mot utgörande av tio dagsverken på köparens kost och med rätt för henne att av köparen avgiftsfritt erhålla erforderligt bränsle av ris och kvistar ha sina hus kvarstående å egendomen och nyttja desamma,

att köparen såsom ägare av egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen högspänningsledning, dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, dels ock för styrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till den försålda fastigheten för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall av styrelsen ersättas; skolande i fråga om sagda rättigheter vidare gälla, att de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola tillhöra ägaren av den försålda fastigheten och av denne tillvaratagas, att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för nämnda rättigheter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda lägenheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken av Uppsala län erhålla servitutsinteckning i den försålda fastigheten och att, innan sådan inteckning meddelats, ägaren av den försålda fastigheten skall vara skyldig att vid överlåtelse av fastigheten eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd ävensom förbinda ny ägare att vid sådan överlåtelse göra samma förbehåll,

samt att annan innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar förbehålles rätt att ha ledningarna kvarvarande och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

skolande beträffande försäljningen, för såvitt annan person än Larsson kommer att förvärva egendomen, dessutom iakttagas, att kronan förbehåller sig rätt till den ersättning för husröta, som enligt gällande arrendekontrakt vid löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1942 skall av arrendatorn erläggas, samt att, därest kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, ävensom för å egendomen befintlig, arrendatorn tillhörig elektrisk anläggning, blivande köpare skall vara pliktig gottgöra kronan för vad kronan i sådant hänseende erlagt;

15) att kronoegendomen $\frac{1}{2}$ mantal Långtibble nr 4 litt. B i

Frösthults socken av Västmanlands län må mot ett saluvärde av 42,300 kronor försäljas enligt förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. med hembuds rätt enligt 9 § i förordningen för arrendatorn av egendomen, Emanuel Larsson, samt under villkor i övrigt,

att egendomen försäljes med tillträdes rätt för köpare den 14 mars 1942,

att egendomen försäljes i det skick, vari den vid tillträdet befinner sig,

att endast kronan tillhöriga hus och anläggningar ingå i försäljningen,

att, därest Larsson kommer att förvärva egendomen, samtliga mellan honom och kronan förefintliga, på gällande arrendekontrakt om egendomen grundade rättsanspråk med undantag av eventuella anspråk på oguldna arrendavgälder och skatter i och genom köpet skola anses vara reglerade,

att köparen såsom ägare av egendomen medgiver vattenfallsstyrelsen rätt att dels kostnadsfritt för all framtid bibehålla en över egendomen framdragen högspänningsledning, dels borttaga för ledningen hinderliga och för dess säkerhet farliga träd och buskar med skyldighet för vattenfallsstyrelsen att ersätta därvid uppkommande skada och intrång, dels ock för styrelsens personal erhålla obehindrat tillträde till den försålda fastigheten för ledningens tillsyn och underhåll samt reparation av densamma, därvid möjligen uppkommande skada skall av styrelsen ersättas; skolande i fråga om sagda rättigheter vidare gälla, att de träd och buskar, som fällas för ledningens bibehållande, skola tillhöra ägaren av den försålda fastigheten och av denne tillvaratagas, att vattenfallsstyrelsen till säkerhet för nämnda rättigheter må till förmån för den av Kungl. Maj:t och kronan ägda lägenheten Söderfors 1² i Älvkarleby socken av Uppsala län erhålla servitutsinteckning i den försålda fastigheten och att, innan sådan inteckning meddelats, ägaren av den försålda fastigheten skall vara skyldig att vid överlåtelse av fastigheten eller del därav göra förbehåll om ifrågavarande rättigheters bestånd ävensom förbinda ny ägare att vid sådan överlåtelse göra samma förbehåll,

samt att annan innehavare av över egendomen med vederbörligt tillstånd framdragna elektriska ledningar må ha ledningarna kvarvarande och nyttja desamma utan rätt för köpare till annan ersättning än av ledningarnas innehavare för skada till följd av förändring, reparation eller tillsyn av ledningarna ävensom för skada, som förorsakas å kreatur;

skolande beträffande försäljningen, för såvitt annan person än Larsson kommer att förvärva egendomen, dessutom iakttagas, att kronan förbehåller sig rätt till den ersättning för husröta, som enligt gällande arrendekontrakt vid löpande arrendeperiods utgång den 14 mars 1942 skall av arrendatorn erläggas, samt att, därest kronan nödgas till arrendatorn utgiva ersättning för av denne å egendomen verkställd höstplöjning, trädesberedning och sådd, ävensom för å egendomen befintlig, arrendatorn tillhörig elektrisk anläggning, blivande köpare skall vara pliktig gottgöra kronan för vad kronan i sådant hänseende erlagt;

16) att från de i kronans ägo kvarvarande, under domänstyrelsens förvaltning stående ägoområdena av den i Kopparbergs län delvis inom Folkärna socken och delvis inom Krylbo köping belägna kronoegendomen Stora och Lilla Åvesta nr 1, må sedan ett å en av distriktslantmätaren E. V. Hising år 1940 uppgjord kartskiss med blå kantfärg angivet område om cirka 0.875 hektar blivt i vederbörlig ordning avstyckat från stadsågan nr 147 + 152 + 154 + 155 + 160 + 161 + 162 + 163 i Krylbo köping samt avstyckningsförrättningen vunnit fastställelse, till köpingen försäljas sagda område mot en köpeskilling, beräknad efter 80 öre per kvadratmeter, och under villkor i övrigt, att området försäljes med tillträde för köparen från dagen för köpekontraktets utfärdande, att området försäljes i det skick, vari detsamma vid tillträdet befinner sig, att köparen skall vara skyldig att före utgången av år 1942 dels utan kostnad för statsverket riva och bortföra en å området delvis uppförd liderbyggnad, dels såsom ersättning för denna på egen bekostnad med tolv meter förlänga en kronan tillhörig, intill lidret liggande loge, därvid tillbyggnaden skall uppföras av samma material och med samma dimensioner som logbyggnaden, och dels likaledes på egen bekostnad i denna tillbyggnad inreda lider, att köpeskillingen för området erlägges kontant vid köpekontraktets undertecknande, samt att föreskrifterna i förordningen den 6 juni 1929 (nr 176) angående försäljning i vissa fall av kronoegendom m. m. i övrigt skola i tillämpliga delar lända till efterrättelse.

Stockholm den 6 maj 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Manner-skantz, von Stockenström, Anderberg* och *Svedberg*; samt

från a n d r a kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Mäler, Liedberg, Andersson i Surahammar* och *Pettersson i Dahl*.
